

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamešne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Preganjanje katoličanov na Nemškem.

Nemce je sv. katoliška Cerkva po svojih misijonarjih iz pošumskih divjakov pretvorila v krščanski, omikani narod.

Uže pred 1000 leti je Nemcem pomagala pod cesarjem Karolom velikim osnovati veličansko rimsko-nemško cesarstvo.

Bilo je veliko stotin let najslavnejša, najmočnejša država na svetu. Da je propalo, zakrivila je Lutrova krivovera, ki je Nemce razcepila na dvoje. Nastalo je več manjših državice katoliških in lutrovskih, ki so se vedno trgale med seboj.

Iz lutrovskih državice najkrepkejša kazala je se Braniborska pod vladarji iz sprva grofovске in pozneje vojvodske in kraljevske hiše Hohenzollern.

Po zvitej politiki, srečnih vojskah naraščala je braniborska državnica, postala pred 180 leti prusko kraljestvo, pred 10 leti pograbila vse nemške državnice tako, da je ministru Bismarku se posrečilo svojega pruskega kralja Viljelmata dati oklicati za novega nemškega cesarja.

Nemci imajo torej zopet cesarstvo, to pa je lutrovsko ali protestansko, kajti cesar Viljelm je lutrovec, večina ministrov, uradnikov in prebivalcev pripada lutrovskeji veri. Katoličanov šteje 8 milijonov duš v pruskem kraljestvu in 6 milijonov na Bavarskem, Saksonskem, Württemberskem itd.

Tudi novo nemško cesarstvo sluje kot najmočnejša država na svetu. Nobena še ruska bi jej sama ne bila kos.

Vendar to je od zunaj tako videti. Doma uže rije črv, ki podjeda orjaško poslopje. Sicer zviti Bismark in prebrisani cesar Viljelm sta toliko preveč lutrovca, da nista mogla prekriti svoje prirojene mržnje do sv. katoliške Cerkve. Ko sta Avstrijo premagala in Francoze pomandrala, lotila sta se doma sv. katoliške Cerkve. Zvezala sta se v državnem zboru z lutrovci, z liberalci in freimaurerji, novošegnimi ajdi. Tu-

kaj se prekličejo najprvle postave katoličanom ugodne, potem pa osnujejo nove postave, majnikove, ker so meseca majnika 1872 od cesarja Viljelmata podpisane in razglašene.

Postave merijo na počasno uničenje katoličanstva na Nemškem. Najhuje razsajalo je se doma v pruskem kraljestvu. Kmalu so izgnani skoraj vsi redovniki in redovnice, izpraznjene duhovšnice, mnogo škofov in mešnikov izgnanih. Sedaj je več kakor 1000 župnij brez fajmoštrov.

Katoličani pogrešajo redne službe božje, deca krščanske izgoje, umirajoči sv. zakramentov. To je 10letna grda nemška „kulturna borba“. Ta pa je zaspane katoličane vzdramila pa ne k puntanju, ampak vojskovanju na postavnjej poti pri volitvah v deželni pruski in državni nemški zbor. Izvolijo po 100 samih čvrstih katoličanov, ki zahtevajo preklic majnikovih postav in versko svobodo.

Toliko poslancev katoliških je osupnilo Bismarka in cesarja Viljelmata. Jihovo neprestano ugovarjanje v zborih jima uvira vse postavodajalstvo in razupija Nemčijo kot preganjalko katoličanov in jo spravlja ob dobro ime, neti razprtije, širi nezadovoljstvo. Razdraženost pa resnično raste po vsej Nemčiji, ki ima sedaj v sebi najnevarnejšega sovražnika: versko razprtijo.

Bismark se je z ozirom na to, da so si Francozi v 10 letih na noge pomagali in da mu Rusija ni več prijazna, tako prestrašil, da skuša preganjanju konec storiti. Ker se s katoliškimi poslanci ni hotel pogajati, obrnil se je do papeža. Ta zahtevajo preklic sovražnih postav. Bismark pa tega neče.

On jih hoče kot klešče v rokah obdržati ter obeta, samo da ne bode z njimi več ščipal pritiskaval, Papež ga toraj zavrnejo. To prisili Bismarka, da začne sam tiste postave trgati in podirati. Vendar podreti neče vseh, ampak sedaj samo eno.

Nasvetoval je v državnem zboru, da se katoliškim mešnikom dovoli sv. mešo brati in

zakramente deliti brez policajev. No, in ta postava bo jeseni sprejeta. S tem bode vsaj toliko doseženo, da bodo verniki namesto fajmoštrov saj misijonarjev dobivali in zopet imeli redno službo božjo.

Katoličani pozdravljajo to kot prvo stopinjo iz 10letnega krutega preganja sv. katoliške Cerkve na Nemškem. Zmagoviti Bismark je prvič premagan — od Jagnjeta božjega.
Desterniški.

Deželni zbor štajerski pa Slovenci.

II. Letos zastopa nas zopet samo 8 slovenskih poslancev, katere je slovenski kmet poslal v Gradec. Grajščaki spodnje-štajerski zvečinoma le rabijo slovenske hlapce, deklet, delavce, a za narod ne marajo, med katerim živijo. Še sovražni mu pogosto so. Mesta pa so še vsa polna Nemcev in še več nemškutarjev in nemškut, ki se matere slovenske sramujejo in svoja slovenska imena grdo zavijajo, da bi se tujemu nemštvu bolje prilagala. Zato pišejo Duchatsch (Duhač), Tomschegg (Tomšek), Bressnigg (Breznik) itd.

Dakle 8 slovenskih poslancev zastopa nad 440.000 Slovencev štajerskih. Brkov Jožef od sv. Vrbanja doma in kot dr. Kotzbeck v Radgoni v poslanca izvoljen vleče z Nemci po suhem in blatnem.

V sedanjem zborovanju deželnega zbora v Gradcu slovenski poslanci niso bili tako prezirani in za dveri stavljeni, kakor prejšnja leta. Nemški liberalci se bojijo, da jih nebi nemški konservativci potisnoli drugo leto pri volitvah v manjino, ter so malo menje srboriti. Zato so izvolili v finančni odbor dr. Dominikuša, v šolski odbor profesorja Žolgarja, v odbor za Slatino dr. Radaja in dr. Dominikuša, v peticijski odbor g. Šnidersiča, v odbor za gruntno rešitev dr. Šuca in v odbor za preuredbo volilnega reda dr. Radaja. V odbor za stavljenje železnice izvoljen je tudi dr. Dominkuš.

Zastran Borlskega grofa Wurmbranda smo uže poročali, kako bi rad Slovincem k cesarju pot zaprl in samim nemško-liberalnim adresam dveri odprl pa je bil od c. k. namestnika barona Kübeka zavrnjen, kar je temu čistemu liberalcu bržčas težko djalo. Toda dolžen je bil liberalcu Wurmbrandu resnico povedati, da so vsi Štajerci, liberalci in konservativci, Slovenci in Nemci cesarju vdani in torej se nobenemu ne sme braniti pot k vladarju.

Za lovske karte dobilo se je lani 20.000 fl. Nemški liberalci so hoteli ta denar, ki je siromakom in zaradi siromakov obloženim srenjam namenjen bil, za svečanosti in veselice ob priiliki cesarjevega prihoda v Gradec porabiti pa se niso upali z ozirom na to, ker so listi povedali, n. pr. „Südsteirische Post“ in „Slov. Go-

spodar“. Dovolili so si iz deželne blagajnice 20.000 fl. za cesarjevo svečanost, kakor se spodobi. Denarji od lovskih kart l. 1882, 1883 in 1884 dobljeni gredo pa v deželno blagajnico, kakor drugi davek.

Kozjanski okrajni zastop čudno gospodari. Prosil in dobil je dovoljenja okrajne doklade pomnožiti do 49%. To je strašno.

Gruntni davek znaša letos tam 36672 fl. 61 kr. Na ta znesek naloži okrajni zastop še 17869 fl. 44 kr., da pokrije vse stroške, namreč 26.669 fl. 44 kr.

Vendar vplačane morajo biti tudi še zaostale doklade in subvencije za ceste v znesku 8800 fl. Za kaj pa gre toliko penez? No, a) za ceste I. reda 5128 fl. 22 kr.; b) za ceste II. reda 7962 fl. 24 kr.; c) za narejene dolgove 8837 fl. 24 kr.; d) za pisarnico, uradnike in upravljanje 1054 fl.; e) za štipendije in premije 320 fl.; f) za zdravnike in zdravila ubogim 650 fl.; g) za šole v šolsko zalogo 2567 fl. 8 kr. in h) za razne potrebe 150 fl.

To naj prebivalci in davkeplačilci kozjanskega okraja malo premišlujejo in prevdarjajo. Se li ne da bolje gospodariti?

Ljutomerski poslanec g. Kukovec je vprašal c. k. namestnika barona Kübeka po interpelaciji, katero so tudi podpisali poslanci: Kada, dr. Šuc, Šnidersič, Žolgar in Fluhar, namreč: je li vlada voljna preračunati oškodovanje vinnogradnih posestev vsled lanske toče v okrajih ormožkem, ljutomerskem in gornje-radgonskem in potem dotični znesek davka tudi leto, odpisati? Namestnik je odgovoril, da ukaže glavarstvu oškodovanje preračunati, in bode potem on finančnemu ministru vse poročal in nasvetoval, kakor bode kazalo. Lemberg so odpisali od Sladke gore, Trnič in Prepole od sv. Marjete na gornjem Dravskem polji pa ne.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Krompir bolezní braniti.

8. Metenica se zaradi pridelka prej ne poréže, ko je listje uže zvečinoma zvenelo. Kopati se pa krompir more brez vse skrbi, da bi začel v kleti bolehati, še le 6 tednov pozneje.

Kakor je iz vsega povedanega jasno, je toraj varovalno ogrebanje glavni pomoček zoper krompirjevo gnjilobo. Da se pa včinek tega pomočka tudi do dobrega spozna, je treba še tudi nekoliko besedi spregovoriti o vzrokih in početku krompirjeve bolezni.

Krompirjeva bolezen ima svoj postanek jedino le v neki zajedavki, ki je po vsi svoji naturi in vsem svojem včinku glivi podobna. Imenuje se z znanostnim imenom Peronospora infestans.

O poletnem času naredi ta gliva na krompirjevcu znane črnorujave maroge, po katerih se potem zasejavke ali semena (spore) razvijajo in zorijo.

Ta glivična semena se mnogokrat v taki obilici in množini nahajajo, da jedna jedina rastlina, kakor so števje in računi pokazali, po 20—30 milijonov takih semenskih zrn ali spor na sebi nosi. Ta zrna padejo potem na zemljo in deževnica jih splavi do krompirjevih gomoljev, na katerih pozneje kalijo.

Kalivne nitke proderó gomoljevo lupino in naredé pod njimi gosto glivično tkanino. Vsled tega postane gomolj bolen, t. j. dobi rujave maroge, grdi okus in začne gnjiti.

K sreči pa ima zemlja lastnost, da imenovane glive v mnogem številu na se drži in deluje tukaj tako, kakor kako tenko precejavno sito. Tedaj je le treba okoli gomoljev tako visok prsten nasip nasuti, da ta semenska zrna ali celo ne ali pa vsaj v prav malem številu do gomoljev prodirati morejo.

Taka prstena plast je toraj poglobitna stvar varovalnega ogrebanja.

Drugi imenitni del tega varstva pa je polaganje na zemljo krompirjeve metenice.

Vendar pa poslednje ni ravno v primeri z globoko prsteno odejo tolike važnosti, da si ima tudi bistvene koristi v sebi. S tem, da se metenica na tla položi, se zabrani, da voda ob steblih v zemljo ne vdira, s tem se pa sporam ali glivičnemu semenu zabrani pot do krompirjevih gomoljev. In če metenica čez bližnjo brazdo navzdol visi, se manj glivičnega semena na nasute prstne grebene zatrosi, kakor pa bi se jih zatrosilo, ko bi steblo ravno po konci stala.

Poslednja okoliščina pride, posebno o deževnem vremenu, zelo v račun. Deževne kaplje vjamejo posamezna zrna glivičnega semena, ko pa je tako zrno enkrat v kaplji, ne more več iz nje priti, ampak mora tjekaj, kamor ga kaplja pelje.

Iz te opazke pa sledi, da o deževnem vremenu zrna glivičnega semena ali spore z deževnimi kapljami navpik doli padajo, kar jih ne poteče po steblih v zemljo, kar pa poprečna lega stebel zabranjuje.

Pri suhem vremenu letajo glivične spore prosto okoli po zraku in se bolj enakomerno po tleh raztrosijo, na metenični legi pri tem ni dosti ležeče. Ako pa pomislimo, da se pri deževnem vremenu dosti več glivičnih spor od plodišča loči, kakor o suhem vremenu in da spore le o deževnem vremenu do gomoljev priti morejo, tako bomo spoznali, da je poprečna lega krompirjeve metenice, ki čez sosednjo brazdo prek visi, bistvene važnosti. Vendar pa ostane debelost prstne odeje vedno še poglobitna stvar.

Kako se napravi ognjavarna pomaža.

Za lesenino pri poslopjih je dostikrat potrebno, da se kolikor mogoče ognjavarna naredi. Na drugi strani pa je zopet treba gledati na potroške, da ti preveliki ne postanejo.

Taka maža se naredi iz sledečih postojbin: vzame se dvajset delov na drobno v prah stolčene steklovine, 20 delov ravno tako stolčenega porcelana, 20 delov praha iz peščenega kamna, 10 delov gašenega apna in 30 delov vodne steklovine, kakoršne se dobiva v štacuni na prodaj.

Trde postojbine v prah stolčene se skozi sito presejejo, potem z vodo pomočijo in slednjič z voduim steklom pomešajo.

Vse vkup čini potem sirupu podobno mažo, s katero se potem lesovina maže. Pridjati se ji more tudi še katero barvilo, tako, da je les s to mažo pomazan tudi zajedno pobarvan.

Dvakratna pomažba je zadostivna. Drugokrat se sme še le 6 ur po prvem pomazanji, zopet mazati. Tudi železnine se smejo s to mažo pomazati, da se jih rija ne prime.

Sejmi. 22. jun. sv. Jurij pri Celji, Cerkevjak, Sevnica, Šoštanj, 25. jun. sv. Jurij pri Vranskem, Konjice, Podsreda, sv. Janž na Dravskem polji, sv. Lenart v Slov. goricah, Črmožiše, Laško, 26. jun. sv. Križ na Murskem polji, Cmurek, 27. jun. sv. Lovrenc na Dravskem polji, 28. jun. Gradec, 29. Gomilica, 30. jun. Gornja Radgona, Reichenburg, Zreče, Trnovci, Spod. Polskava.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Volitve v okrajni zastop) Po oglih nahajajo se oznanila, da zboruje 19. t. m. zvečer ptujski „fortšritverein“. To društvo nas sicer malo briga, ker gospodje, kakor so Pisk, Hinterič, mladi Rodošegg, po božji milosti pisac, in Bratanič, dobrotnik vseh tistih, ki potrebujejo nujno denarja, „štamani Šulfink“ in drugi taki ljudje sveta ne prevrnejo. Toda takrat bodo se tudi o volitvah v ptujski okrajni zastop pogovarjali in nameravajo nek odbor izvoliti, kateremu bode delati priprave za bodoče volitve v okrajni zastop. Pa ti gospodje ne bodo delali za nas Slovence in nam v korist, ampak za-se in v svojo korist; oni za kandidate tudi ne bodo priporočali Slovencev, ali saj takih Nemcev, katerim se koža ne ježi, kedar se govori o nas Slovencih, ampak naše nasprotnike. Zato bomo morali uže sami za se skrbeti, to pa o pravem časi. Zato že denes opozarjamo vse Slovence vseh stanov, da pazijo, kaj se bode godilo; nevedne treba je podučevati, mlačne opominjati, naše narodne nasprotnike, če so predrzni in se nam usiljujejo, ostro, brez strahu in brez vse milosti zavra-

čati. Saj se imamo potegovati za preimenitne reči. Bodimo tedaj jedini in delavni!

Iz Ormoža. (Premiranje bikov) in licenciranje bode dne 28. junija 1883 ob 9. uri pred poludnem na pašniku pri pristavi ormoške grajščine; razven podpore od kmetijske družbe in deželnega odbora odločil je okrajni odbor za povzdigo živinoreje 100 fl. ter dobijo na zahtevanje tisti, ki biki priženejo, podporo iz okrajne blagajnice, če so biki licencirani ali ne, kar okrajni odbor ormoški s tem na znanje daje, da naj okrožni prvosedniki na gori imenovani den sami pridejo ali pa konči njihovi namestniki ter da naj za to skrbijo, ka bo vdeleženje od strani živinorejcev živahno, ker po deželnej postavi dne 9. jan. 1882 št. 12 morajo vsi biki, ki se pripuščajo tujej živini, biti licencirani, ter se tisti, ki bi tujej živini takove biki pripuščali, ki nimajo dopustnice (licence), kaznujejo z globo od 1 fl. do 10 fl.

Iz Vodranec. (Mnogovrstne krivice) G. Rakuša, učitelj na Holmu pri Ormoži je mlad značajan mož, izboren odgojitelj, a vendar ga je nekdo tožil, da zanemarja šolo, da v Ormoži po krčmah poje, da je preveč naroden. Tožbo je tožnik poslal c. kr. deželnemu šolskemu svetu v Gradec. V kratkem potem pridem k sv. Miklavžu in ondi mi tedanji podučitelj g. T. reče, da sem g. Rakuša jaz tožil in g. R. ondešnji trgovec je temu pritrjeval. Mislim sem iz početka, da me gospoda samo dražita, ali ko še sta drugi dan ostala pri svoji trditvi, obšla me je jeza in žalost. Hoteč se o tej stvari natančneje prepričati, šel sem k g. F. bivšemu učitelju pri Svetinjah, pa mi je tudi rekel, da so vsi narodnjaki v Ormoži tega menenja, da sem jaz res sestavitelj, ker je tožba lično pisana in ker sem jaz lanskega leta g. J., župana na Holmu tožil. Istina Bog, da je preteklega leta k meni prišel dvakrat, a dvakrat poslal je svojega sina M. A. posestnik in bivši občinski svetovalec na Holmu. mi pripovedal, da ondešnji župan ni dobro naredil občinskega računa ter me prosil, da mu sestavim zoper njega tožbo zbog te nemarnosti. Misleč, da ima M. A. prav, in da je on mož pravičnik, poštena duša, prosil sem res v njegovem imenu deželni odbor v Gradci, naj se pobrine, da g. J. predstojnik na Holmu naredi iz nova občinski račun. Sem li s tem komu kako krivico storil? Ko bi bil vedel, da je mož, ki me je na to nagovoril, čuden ptič, ki rad in neprestano tožari, bi ne bil tega storil. Ne imajoč mira šel sem prašat g. učitelja, kaj je na tej stvari, in on mi je rekel, da je na tožbi videl moje lastno ime podpisano. Mežirki so se mi delali, ko sem to slišal. Nadalje rekel je g. učitelj, da je tožba datirana dne 22. januarja l. l. in dana v Središči na pošto. Jaz sem bil tega dne v Ormoži zaradi čestitke učitelju g. R., ki je bil istega

dne poročen, katero sem pustil pri organistu g. Fr. Še istega dne krenol sem iz Ormoža proti sv. Miklavžu. Na poti srečam kmeta iz Šalovec, ki je bil namenjen iti isto pot kakor jaz. Domov sem prišel stoprv drugi dan. Je li torej dokazano, da sem g. Rakuša jaz tožil? Da bi jaz kot slovenski pisatelj narodnega učitelja zbog narodnosti tožil, to bi bilo več nego pljuvati lastni materi v lice! Človek tedaj, ki je g. Rakuša tožil, je najnesramnejši grdež in slepar, in obrekovalec, ker on je g. učitelju to nagodil, da še sedaj nema v rokah dekreta, akoprem je že pred tožbo bil imenovan za definitivnega učitelja na Holmu in da zbog tega v denarnem obziru škodo trpi. Nagodil je pa tudi meni slabo, ker mi je na glavo nakopal mnogo nepotrebnih sitnosti in spravil ob dobro ime.

Božidar Flegerič.

Iz Laškega. (Sprejem cesarja na postaji laškega trga.) Na posebno prošnjo lastnika laških toplic (Kaiser Franz-Josef-Bad) se bo mudil cesarski vlak dne 11. julija malo časa tudi v omenjeni postaji. Ta postaja pa spada k občini sv. Krištofa, zategadelj je tudi le ta občina opravičena za slavnostni sprejem Cesarja na postaji potrebno preskrbeti. To pa greni nemške „purgarje,“ v Laškem trgu. Kaj storiti? Pustijo nagovarjati župana občine sv. Krištofa, g. Kačiča po g. okrajnem glavarju, naj on dovoljuje gosp. županu Laškega trga tudi v imenu občine sv. Krištofa cesarja na kolo-dvoru pozdraviti. Na tak način bi se občina sv. Krištofa sama podvrgla tržanom! Gospod Kačič pa na ravnost gospodu Haas-u odgovori, da na Laški postaji železniški bode občinski zastop sv. Krištofa sam za se pozdravil presv. cesarja ter bo ta občina sama skrbela za slavnostni sprejem. Tako prav, odločnost mora biti.

Iz Celja. (Posojilnice v Istri.) Dne 3. junija se je vršil velikanski „tabor“ na Brezovici v Istri. Sprejetih je bilo več resolucij, med temi tudi ta, da se naj „posojilnica“ v Podgradu ustanovi. Omeniti je posebno, da cela dežela Istriška še niti ene posojilnice nima ter sploh nobenega narodnega denarnega zavoda. — Načelnik zveze slovenskih posojilnic, gosp. Mihael Vošnjak v Celji, je v tem smislu odposlal odboru omenjenega tabora sledeči telegram: „Zveza slovenskih posojilnic pozdravlja z veseljem tretjo točko vašega dnevnega reda, to je ustanovitev posojilnice za Podgraški okraj. S tem naj bo storjen prvi korak v važnej zadevi osnovanja narodnih denarnih zavodov: posojilnic v Istri! Odjarmiti se mora napredujoča Istra tujega denarnega sredstva ter osnovati se morajo narodni denarni zavodi: posojilnice v Trstu, Poreču, Rovinji, Piranu itd. Pripravljen sem pri ustanovitvi teh zavodov Vas podpirati v vsem, kar je mogoče.“

Iz Šmarijskega okraja. (Rogovilstvo za nemški šulverein.) Neki moj sosed je pred kratkim v „Slov. gospodarji“ poročal, da v našem okraji volk — ali Wouk — straši. Nekega Kohneta, bivšega župana na Sladkeji gori, je pisal Wouk v uradni sobani vlovil in ga prisilil, da podpiše polo in pristopi v šulfarajn. Po nekolikem prevdarjanju pa se je Kohne vendar le izstrelil in svoj izstop iz šulfarajna pismeno prijavil. Ta Kohnetov izstop pa Wouku in njegovim poveljnikom nikakor ni ugajal. Moral je tedaj Wouk hote ali ne hote znova se odpraviti na lov. Da bode pa vspeh siguren, združi se Wouk še z „Wreschakom“, češ da jima sedaj Kohne pet ne odnese. Wreschak je vpil in Wouk lovil. Zasledila sta Kohneta v Cvekovi krčmi, vpila in udrihala po njem ter ga silila, da naj svoj prijavljeni izstop pismeno zopet prekliče in ud šulfarajnov ostane. Upliv našega vrlega narodnjaka, gostilničarja Cveka pa je nakane teh lovcev uničil. Prihodnji dan zgodaj napoti se Wreschak h Kohnetu, zasači ga še doma, vabi ga z vsemi silami zopet v pristop ter mu preti s kaznovanjem zaradi razžaljenja časti, ker se je s svojo pismeno izstopno prijavo pregrešil, če ne pristopi zopet k temu zveličavnemu šulfarajnu — in tako vjame prestrašenega Kohneta konečno vendar le zopet. Goldinarček pa, ki je po pravilih vsakemu udu na leto plačevati, obljubil je Wreschak iz svojega žepa plačati. Jeli pa šulfarajnarjem Šmarijskim več mar za denar ali za gole podpise, prevdarjaj častiti bralec sam. Kohneta pa je ta novi pristop k šulfarajnu neki že zopet zgrevaj in pravijo da je že tudi vdrugeč izstopil. Prav tako gospod Kohne! Ne pozabite, da ste Slovenec, in da je nemški šulfarajn pravičnim terjatvam Slovencev protiven. Podpirajte raji naše domače revne šolarje, kateri vam bodo za to gotovo tudi hvalo vedeli. Tudi Šmarijskega dacarja je Wouk na limanco dobil, ker mu je pravi namen farajnov in korist, v katero se nabrani denar porabiti ima, bržčas zvito zakrival. Ko je pa ta gospod ta namen poizvedel, precej je pismeno prijavil izstop in ne bodeta ga več ne Wreschak prevpil pa ne Wouk vlovil. Več po teh diurnistih privabljenih ljudij, ki so pa pozneje svojo zmoto uvideli, je že iz šulfarajna izstopilo, in nadejati se je, da jih še tudi dosti izstopi. Tako se vedejo pisarji naši Šmarijski. Upamo, da jim vrlo spoštovani sodnik, kateri gotovo še o vsem tem nič ne ve, to marljivo delo skoraj prepove. Prihodnjič bomo poročali, kako se je po Pristavi in tam okolo lovilo in kdo da je tam lovil in kako. Ne mislite, da sta tudi tam Wouk in Wreschak sama lovila. Neki drugi gospod se je tamo okolo kakor brzozav naglo vozil, ker se je nemara od svojega tovarša bivšega telegrafista, take naglice naučil.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarske rodbine obiskovat prišla je španska kraljica na Dunaj. Črnogorski knez mudi se tudi tam in pričakuje bolgarskega kneza. Po končanih pogovorih z njim odpotuje domov v Črnogoro. — Kranjski veliki posestniki so volili liberalno — nemčurško. Zavrgli so dva narodna volilca in pustili voliti, ki ni imel pravice. Med 10 izvoljenci sta tudi Dežmann in Schrei, čeravno nimata grajščin. Ponudeno spravo so nemčurji zavrgli tudi spravedljivega grofa Thurna in grajščaka Savinška. Deželni zbor tega ne potrdi. Deželni poslanec Kušar je položil poslanstvo in trgovska zbornica je izvolila grofa Thurna, da pride v deželni zbor. Nemčurji pravijo, da bode grof Thurn deželni glavar, njegova volitev in Savinškova v velikem posestvu potrjena in ona Dežmana in Schreija ovržena in tako bi deželni kranjski zbor prvokrat bil brez Dežmanovih: „Prokletih grabelj.“ Thurn bi pa zopet Kušarju prostora dal. — Sedaj je pozornost obrnjena na volitve v Goriškem in Istri. Upamo, da Slovenci in Hrvati zmagajo, kder je to le nekaj mogoče. — Na Českem pričnejo tudi kmalu voliti. Borba je uže silna. Čehi se močno veselijo novega škofa v Budejevicah, za katerega je imenovan česki rodoljub dr. Pruha. — Na Ogerskem pričela se je sodnijska obravnava z Judi, ki so deklico kristijansko v Tisza-Eszlarji za velikonočne praznike lani zaklali. — V Dalmaciji je izvoljenih v deželni zbor 31 Hrvatov in Srbov pa samo 10 Italijanov.

Vnanje države. Listi poročajo, da nameravata ruski car in carica potovati na Dunajsko in Angleško, potem Nemško in naposled obiskati cesarja Viljema v Gasteinu, kamor pride tudi naš cesar. General Črnajev našel je novo, krajšo pot iz Ruskega mimo Aralskega jezera v srednjo Azijo. — Kolonski nadškof Pauler je umrl v prognanstvu na Holandskem. — Pruska policija je zaprla 71letnega poljskega pesnika Kraševskija, češ, da je za Francoze in Ruse risal črteže nemških trdnjav, kar je zelo neverjetno. — Na Angleškem imajo čudno navado tudi otroke v teater pošiljati, nedavno je v takšnem teatru nastala gnječa, da je 180 mrtvih in 100 ranjenih otrok. — Turkom se v Albaniji slaba godi; ti so jim baje posekali 3 bataljone in 15. junija so jih Turki le s pomočjo kanonov vrgli nazaj, palo je 250 Turkov. — Francozi so pretepali Madageze in se polastili mesta Tamatave. Bodo li jednako srečni v Tonkinu, to je težko reči, Anamski cesar ima 150000 dobro orožanih mož in Kitajci se delajo, kakor da jim pojdejo na pomoč. — Italijanski minister prosi Egipčane in Angleže, naj rešijo katoliške misijonarje, katere v Sudanu trpinči krivi prerok Mahdi.

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slovenskem Štajerskem.

(Spisal M. Šekovec.)

(Dalje.)

IV. V Gornjemgradu imeli so tudi kugo. Dne 26. oktobra l. 1646 zbolel je za njo malarjev hlapec, kmalu za njim pa še dve dekli. Ker je hlapec uže prihodnjo nedeljo umrl, zaprli so malarjevo hišo in zastražili tudi vse one hiše, katerih prebivalci so prišli z malarjevimi v kako dotiko. Do srede umrli ste tudi dekli in v sredo še en mož; vse so v vrtu globoko zakopali.

Poznej sta umrla za kugo še dva tržana in več drugih faranov. Ljubljanski škof, lastnik gornjegraške grajščine, ceni škodo, ki jo je vsled kuge bil trpel na desetini in štibri, na 3147 fl. 32 kr.

V Vojniku ni bilo hiše, ktere bi kuga ne bila obiskala; enega ali dva mrliča je imela vsaka, nektore pa so postale celo prazne. Umrlo je jih 127. Grajščini Konjice in Triebenegg zgubile ste l. 1647 vsled kuge 106 podložnih.

Grajšina Zbelovo (Plankenstein), sedaj lastina konjiškega Wallanda, imela je tudi mnogo škode, kajti v 538 njej podložnih hišah zgubila je 1165 oseb, ktere je kuga podavila. Poličanski gosposki je morivka pobrala 158 oseb.

Tudi v fari sv. Jurija tik južne železnice davila je bržkone l. 1643 kuga, ker so prebivalci ondotnih krajev postavili podružnico sv. Rozalije, ki je slovela kot kužna priprošnjica.

Ako še pogledamo zdaj na južno in vzhodno stran od Celja in gremo kraj Savinje in Save tijan do Sotle, zapazimo tudi ondi povsod spominke iz ove kužne dobe.

V Laškem okraji podavila je kuga 706 oseb; največ jih je umrlo v Trnovem, Klenovem, Udmatu, Sedraži, Brdcah, Brezni in v Tremerjah. Ko se je bila prikazala v Tremerjah, v vesi ob desnem obrežji Savinje, ki z Debrom šteje nekaj črez 60 hiš, podal se je en duhovnik iz Laškega trga, okoli kterege je bil zaradi kuge kordon nastavljen, k podružnici sv. Mihela in je od ondot prevideval okužene s sv. zakramenti.

Ime tega blagega pastirja, ki je iz ljubezni do hudo obiskovanega ljudstva svoje življenje v nevarnost postavil, nam sicer ni znano, pač pa še živi med ljudsvom spomin na njegovo požrtvovalnost in še den denešnji se pripoveduje, da mu je ljudstvo potem, ko je bila kuga prenehala, šlo v procesiji nasproti in ga je pod nebom sprevedilo slovesno v trg.*)

Razun teh krajev v Laškem okraji imenujejo stari zapisniki še sledeče kot od kuge obiskovane: Debro, Gabersko, Gouce, Hrastnik, sv. Jakob v Dolu, Holešni dol, Klek, Loko, Ko-

ritno, Ladno, Marno, sv. Marjeta, Ogeče, Črni studenec, Savodne, Senožet, Svinje, Slivno, Studence, Selo, Brezno, Volavšek in Trbovlje.

V Trbovlje dobili so kugo od sv. Marjete. Nek Janez Rottar šel je namreč s tovarišem tje in je vkljub svarjenju prenočil v okuženi hiši. češ, da njemu nič ne škoduje. Še norčeval se je z bolnimi v hiši. Drugi den se je vrnil domu, a našel je bil kugo in je umrl črez tri dni brez sv. spovedi. Njegovo hišo so z vsemi prebivalci, 16 jih je bilo, obdali s stražo; če je v hiši eden ali drugi umrl, morali so ga domači zakopati v vrtu za hišo.

Pa tudi na drugi strani župnije se je bila kuga vnela. V Prapretnem umrl je za njo nek fant in mati ga je imela tri dni doma. Na praznik sv. rešnjega Telesa pa, ko je bilo prišlo mnogo ljudij k večernicam, prinesli so ga vkljub prepovedi k cerkvi ter so ga hoteli pokopati na navadnem pokopališču. Ker jim vikar Peter Tomažin tega ni dopustil, so z mrličem odšli. A drugi den so ga prinesli zopet k cerkvi in s pogrebniiki je prišla velika množica ljudi z bombardami in drugim orožjem. Rekli so: „Naj velja, kar hoče, smrt ali življenje, mi ga moramo tukaj zakopati; če bo pokopališče premajhno, bomo pa pokapali na župnikovem vrtu.“ — In zakopali so ga na pokopališču pri cerkvi. Toda kazen je kmalu sledila. Eden za drugim so zboleli in umrli.

Ljudstvo, podšuntano od nekterih rogoviležev, je mrliča pokapalo pred cerkvo, češ, da bo kuga uže prenehala, ko bo pokopališče z mrliču napolnjeno. Vsled tega je v fari bilo vse po konci in župnik si s kaplanom ni upal na svitlo; zato je prosil škofa, naj bi mu naznanil, kaj mu je v teh žalostnih razmerah početi*).

V teh žalostnih časih so ljudje zahajali kaj radi k sv. Lenartu nad Laškimi ali na vrhu na božjo pot.**)

(Dalje prih.)

Smešnica 25. Dekla strežnica nese novo jed na mizo, se spodtekne, da ji skleda na tla padne in zlomi. Gospodar ji nevoljo prekrivajoč reče: tako bi jaz tudi znal narediti. Deklica mu takoj šaljivo odvrne: se vé, ko ste sedaj videli, kako se naredi.

Razne stvari.

(Gračani) pa še nekateri prenapetneži hočejo puntarske zastave črno-rudeče-žolte ob cesarjevem prihodu razobesiti, čeravno vedó, da se to ne spodobi.

(Svitli cesar) so dr. Geršaka kot načelnika in g. Čuleka kot namestnika okrajnemu zastopu v Ormoži potrdili.

*) Pismo vikarja Petra Tomašin-a od dne 4. jul. l. 1647 J. Orožen, „Das Dekanat Tüffer, 387.“

**) Janisch, Top. stat. Lexik. von Steiermark II. 79.

*) J. Orožen, Das Dekanat Tüffer 32.

(Javna zahvala.) G. dr. Alojzij Gregorič v Ptui, krajni šolski ogleda pri sv. Vidu itd., je podaril tukajšnji šolski mladini 110 iztiskov knjižice „Habsburški rod“ v spomin šeststoletnice združenja Štajerske z Avstrijo. Blagemu dobrotniku slovenske mladine se za lepo darilo pristrčno zahvaljuje Janez Robič, nadučitelj.

(V Litiji) je vlak 3letnega čuvajevega dečka povozil in ubil.

(V Gutsteinu) sta učitelj Henker v Prevalih in Böhm zbobnala prusački „šulferajn“ in se Nemci bahajo, da so par Slovencev za društvo vlovili.

(Družbi sv. Mohora) izreka se najgorkejša zahvala za obilno število različnih knjig, katere je ona ljudski šoli v Šmartnu v Rožni dolini darovati blagovolila.

A. Lanjšič, učitelj.

(Umrli) je v Velikej nedelji oskrbnik nemških križnikov g. Henrik Schmidl. Žalovanje za njega je občno, ker je bil v pravem pomenu besede blaga duša in tudi nam Slovincem pravičen. —

(Strela udarila) je v občini Pirešica 11. in 15. junija in obekrat užgala gospodarska poslopja.

(Velik požar) je v Rožeku na Koroškem napravil škode nad 100.000 fl.

(Toča) je 15. junija zvečer povzročila znatno škodo po vinogradih na Ravensčaku in tudi po Gorici blizu Dobrne.

(Poštni hranilnični urad) na Dunaji se s posebno prošnjo obrača do duhovnikov, učiteljev in županov, naj bi ljudem razlagali namen poštних hranilnic. Brnski škof na Moravskem so v tem oziru razposlali pismo do svojih duhovnikov.

(G. Kern) v Šoštanji, svečar, nam piše da ni res, kar je brati v dopisu „Iz šaleške doline“ dne 5. aprila t. l. namreč, da bi bil on najboljši sodelavec Wagnerjev pri nabiranju udov za prusački „šulferajn“. Dobro, če ni bil. Kaj pa če je on celo ud ovega društva?

(Od sv. Lovrenca v Slov. gor.) prosijo č. g. župnik Meško, naj se jim naznani, če se kaj izve o posestnici tamošnji Ani Čuš, ki je s svojo sosedo šla se kopat v Radenske toplice, pa tam nekam preminola, med tem ko je sosed v kopeli bila. Nji se je časih motilo. Bila je 38 let stara, bolj visoke in močne postave.

(G. Silvester) naroden nadučitelj nam piše, da on pri volitvah ni bil zoper č. g. Raiča in g. Kelca, ter da ni imel opravka s ptujskimi kričači pa tudi ni bil širatelj cesar Jožefovega svečenja. Doposlal mu se je iz Dunaja zaboj cesar Jožefovih podob, kakor drugim učiteljem. On je bil in ostane zvesto naroden učitelj. Prav tako!

(Darovalnost.) Do 29. maja so Čehi za spomenik svojemu Slomšku, namreč pokojnemu škofu Jirsiku, nabrali 9937 fl. Za zidanje narodnega gledišča, ki jim je lani pogorelo, pa 1.234.970 fl. Vrh tega so tudi za popravljanje stolne cerkve v Pragi v kratkem času zbrali več tisoč goldinarjev.

(Pevski zbor) celjskega kat. podpornega društva bode v nedeljo 24. t. m. v Marijini cerkvi pri sv. meši celjskih gimnazijcev ob 9. uri predpoldnem pel latinsko mešo od J. Singenbergerja pod vodstvom izvrstnega muzika č. g. Hudovernika. Slišati bo prav angeljsko petje cerkveno!

(Urednik „Mira“) edinega političnega lista koroških Slovencev, g. Haderlap, je od nemškutarjev Grebenjskih bil tožen in čeravno se je izvrstno zagovarjal, obsojen bil na 4 mesece v ječo in 200 fl. pri kanciji, katere pa „Mir“ nima. Obžalujemo g. Haderlapa. To je uže narodno mučeništvo!

(Obsojeni) v Celji bili so krčmar Bestelak v Pilštanji na 6 let, Marija Beuc na 6 mesecev zaradi obrekovanja Jožef Zdouc na 3 leta, Franc Bezjak iz Spodnjega št. Jakobskega dola v Slov. goricah bil je lani na 10 let obsojen letos pa nekriv spoznan.

(V Ljubnem) na mostu je Jožef Golob dvakrat iz pištole ustrelil v pleča Janeza Črnenškega.

(Novo farno cerkev) stavijo v Grižah.

(V Nadolah) je Liza Horvatova mišnico pozabila v fažolu, oba otroka sta jej umrla.

(Nemčurji) v št. Kristofu pri Laškem ne dajo miru. Hočejo novih volitev pa ne bo šlo.

(Ptujskih Slovencev) napravilo je 60 izlet k sv. Barbari pri Wurmbergu, mari-borski so se deža zballi.

(Železnico Spielfeld-Radgonsko) stavi južna železnica.

(V Dežnem) pri Slov. Bistrici je nekaj časa bival delavec Puschauer ter je imel jako trapastega in nesnažnega otroka pa ga je jezen potujoč v Gradec vrgel v Dravo, da je utonil.

(Oderuh) v Pušencih Blaž Stibere mora pred sodnijo. Grozno je ljudi odiral.

(Strela) ubila je v Kapli nad Arvežem 15letno Marijo Kalužnikovo, ubeglo pod drevo.

(V pokoj) gre č. g. župnik Koren, starši in župnija v Bučah je razpisana.

(Strašna toča) je 18. t. m. sekala ob 1/3. uri popoldne pri št. Ilji v Slov. goricah in dalje kraj Mure. Zadeta najhuje je Selnica Cirsak, Novine in pol št. Iljske občine, Spielfeld, št. Vid, Cmurek. Pravijo, da je segala do sv. Trojice.

(Za most) v Ormoži je Hrvatska voljno doplačati 8000 fl. Štajerska 4000 fl.

(V Oseku) na Slovonskem nekov Bartalovič ni hotel pred judom sodnikom priseči, jud

ga obsodi na 100 gld.; Bartolovič plača pa se pritoži pri banalskeji stolici v Zagrebu. Ta mu odpusti kazen in ga ukaže pred sodnika kristijana postaviti.

(Graški profesorji) so predzadnjo nedeljo na Plači, v Gomilci, Ernauzi celi den, okolo plazili, pili, peli in jedli in Slovencem zabavalali, kakor v Tagespošti beremo pa v cerkvo nobeden ni pogledal.

(Upravni odbor društva „Narodni dom“) nas je naprosil, naznaniti vsem onim gospodom, ki jim je poslal svoje srečke v razprodajo, da naj jih blagovolé pridržati, razpečavati in nerazprodane mu še le 15. decembra t. l. vrniti.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg. Križan 10 fl., Merkuš 10 fl., Heber 10 fl., Haubenreich 12 gld. (ustn. dpl.), Čepin 1 gld., Wolf 1 gld.

Loterijne številke:

V Gradci 16. junija 1883: 48, 35, 55, 60, 30.
Na Dunaji „ „ 55, 24, 26, 6, 59.
Prihodnje srečkanje: 30. junija 1883.

Izjava.

Jaz niže podpisani prekličem javno obrekovanje, katero sem proti gospodu Jožefu Achmanu, mesarju pri sv. Barbari, storil in ga prosim za odpuščanje in s tem vsem dajem na znanje, da je obrekovanje izmišljeno bilo.

Ignac Bezjak,

posestnik v Ciglencah.

Služba

organista in cerkovnika je izpraznjena pri sv. Florijanu v Doliči in se more takoj nastopiti. — Stanovanje, hrano, perilo itd. dobiva v faroži in nad 60 fl. plače na leto.

Prošniki se naj osebno oglasijo.

Štupo proti svinjski bolezni

priporočam kako do zdaj vsako leto, tudi letos, tako imenovano

M. Tetley-evo zdravilno štupo za svinje.

 Zavitek po 60 kr. 

Ob enem si dovoljujem tudi ponuditi vsake vrste barve (farbe) bodi si v firnežu pripravljenih ali pa suhih ravno tako vse sorte lake in čopke (penzelne) po silno nizki ceni

M. Berdajs,

v Mariboru.

1—3

Kmetijsko posestvo in mlin

z enim tečajem, njiv in travnikov 7 oralov, v občini Spodnja Korena, s proste roke prodaja.

Več se izvé pri Filomeni Fluher v Velki Zimici, pošta Št. Lenart v Slov. gor.

Št. 193.

Šolske službe

IV. plačilnega razreda, in sicer: učiteljsko mesto v Kostivnici, in podučiteljsko mesto v Žitalah so izpraznjene.

Nemškega in slovenskega podučevanja zmožni prosilci naj svoje prošnje do konca jun. t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu vložijo.

Okrajni šolski svet v Rogateci

dne 20. maja 1883.

3—3

Premenstein.

3—3

Miša

nova, pritlična s 3 sobami, kuhinjo, kletjo in lepim vrtom na prodaj je na Slatini zraven „Vila Madelli“ ob cesti proti sv. Križu po nizkeji ceni. Kupci naj se oglasijo pri lastniku

Jožef Melsel,

dacarji v Priboldu (St. Paul b. Pragwald.)

Šolske službe izpraznene.

1. Nadučiteljska in podučiteljska služba na ptujski Gori III. plačilnega razreda in prosto stanovanje;

2. Učiteljska služba pri sv. Andraži v Slov. goricah IV. plačilnega razreda in prosto stanovanje;

3. Učiteljska služba v Stopercih IV. plačilnega razreda s prostim stanovanjem;

4. Učiteljska služba pri sv. Barbari v Halozah IV. plačilnega razreda s prostim stanovanjem;

5. Podučiteljska služba pri sv. Janži na Drav. polji IV. plačilnega razreda s prostim stanovanjem,

6. Podučiteljska služba pri sv. Marku IV. plačilnega razreda s prostim stanovanjem;

7. Podučiteljska služba za okolico Ptuj III. plačilnega razreda;

8. Podučiteljska služba v Cirkovcah IV. plačilnega razreda.

Prosilci nemškega in slovenskega podučevanja zmožni naj svoje prošnje do 15. julija t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu vložijo.

Okrajni šolski svet v Ptuj.

Prvosodnik:

Premenstein.

2—3